

хання хворого; неможливості полегшити страждання хворого відомими засобами; точної безсумнівної доказовості щодо неможливості врятувати життя, встановленої колегією лікарів при обов'язковій одностайності; попереднього повідомлення органу прокуратури [3, ст. 21]. Очевидно, що є вірогідність зміни стану речей: несподіване одужання безнадійно хворого, швидкий прогрес медицини та фармакології, помилковість діагнозу та ін. Проте, якщо при цьому було реалізовано право пацієнта на розпорядження власним життям, еутаназія не буде вважатись умисним вбивством.

Отже, право на життя є універсальним та багатоструктурним правом, яке включає в себе різні складові, що в цілому становлять його зміст. Проте, існує цілий ряд проблемних питань, пов'язаних із вивченням цього права, які варті наукового дослідження та подальшого закріплення на законодавчому рівні.

Література:

1. Резник Е.С. Право на жизнь: гражданско-правовые аспекты: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. / Е.С. Резник:– Екатеринбург, 2007. – 27 с.
2. В. Глушков. Право людини на легку смерть. Права людини в Україні. Щорічник, 1995. – С. 32
3. Ковалев М. И. Право на жизнь и право на смерть. Государство и право. – 1992. – № 7. – С. 21.

ІНФОРМАЦІЙНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ В СИСТЕМІ РЕАЛІЗАЦІЇ НЕМАЙНОВИХ ПРАВ ОСІБ

Сердюк Н. А.

доктор юридичних наук, доцент,

професор кафедри політичних наук і права

*Київського національного університету будівництва і архітектури
м. Київ, Україна*

Інформаційна держава має ряд ознак, притаманних саме їй, зокрема у сфері економіки: перехід до «економіки послуг», тобто такої економіки, яка спрямована не на виробництво товарів, а надання послуг; у сфері політики: зростання ролі засобів масової інформації, що, у свою чергу, робить можливим встановлення нових форм правління – нетократії (форма правління, за якої основною цінністю є не матеріальні предмети, а інформація) та медіакратії (форма правління, за якої вста-

новлюється влада засобів масової інформації); початок глобальної війни через перетворення інформації в ресурс; у сфері культури: виникає та розвивається масова культура, ряд субкультур зі своїми особливими рисами та цінностями, кіберспорт, зростає популярність соціальних мереж та інтернет-ЗМІ (Т. Береза, Н. Блажівська, М. Вершинін, В. Дрожинов, Д. Дюжева, А. Кошкін, В. Скалацький, Г. Почепцова, С. Чукут, А. Штрік).

Системний підхід до розкриття змін, які відбуваються у сучасному глобалізаційному та інформаційному світі, дозволить розкрити проблеми у реалізації соціальної політики і соціального захисту, вимагає творчого процесу, що веде до створення цінностей розбудови соціальної держави та можливості сформулювати певну концептуальну позицію побудови механізму державного управління та державного захисту, який задовольнить соціальні потреби і забезпечить соціальні гарантії.

Більшість конфліктів між людьми та соціальними групами виникали за право володіти природними ресурсами, які були джерелом виживання в усі часи. Одним з видів зброї в цій боротьбі можна виділити інформаційні технології, які на будь-яких етапах розвитку цивілізації для прийняття бажаного рішення мали різний рівень і обсяг впливу.

У давні часи система передачі інформації була примітивною, з появою писемності та зі зростанням освітнього рівня населення з'явилися друковані засоби інформації, які постійно розвивалися. Урядові папіруси замінилися книгами, книги – газетами, і це вимагало грамотності, а з появою радіо, інформаційний вплив став можливим і на безграмотну частину населення. Ще на початку XIX століття Наполеон, використовуючи інформацію як інструмент державної політики, стверджував, що газети впливають на свідомість людей на рівні з полками і дивізіями. Так само, в інформаційній сфері активно діяв Отто Бісмарк (перший канцлер Німецької імперії), який створив систему «рептильної» преси. У подальшому, кіно, а за ним і телебачення представляли ще більш широкі можливості для інформаційного впливу, оскільки давали образне уявлення інформації, яке у звукових засобах було відсутнє.

У сучасних умовах, для суспільства важливо, щоб інформаційна політика держави була спрямована не тільки на інформування заради досягнення комерційної мети та агітацію заради управління державою, а й на вирішення соціально значущих проблем. Наразі, інформаційна сфера перетворилася в системоутворюючий фактор життя людей, суспільств і держав. Посилюється роль і вплив засобів масової інформації та глобальних комунікаційних механізмів на економічну, політичну і соціальну ситуацію, виходячи за межі конкретної держави.

Зазвичай глобалізацію пов'язують з ефектами швидкої дії і миттєвого поширення інформації за допомогою нових технологій сучасної комунікації, що призводить до того, що сучасне покоління людей живе в потоці інформації, який у принципі неможливо повністю сприймати.

Крім того, формування суспільної свідомості ґрунтується на свідомості особи, на її інформаційному базисі, що створюється на основі фіксації взаємодії об'єктів навколишнього середовища та отримання інформації, що надходить до неї із соціального середовища. Інформаційний базис кожної людини лежить в основі її дій, чим більшою мірою інформаційний базис людей ідентичний, тим їхні дії узгоджені та цілеспрямовані, оскільки причинно-наслідкові зв'язки ними розглядаються рівнозначно і цільові установки схожі.

Разом із тим, неконтрольований обсяг інформації може призвести до безграмотності в умовах постійного зростання інформації і знань та цілеспрямованого інформаційного тиску, який завдає істотної шкоди національним інтересам і представляє загрозу національній безпеці держави [1]. Так само, розвиваючи демократичні принципи свободи слова, права громадян на отримання і використання інформації, створюючи умови для розвитку засобів масової інформації та національного сегмента глобальної мережі Інтернет, країна лишається позаду розвинених країн за рівнем інформатизації. З розвитком інформаційних технологій втрачається контроль держави над інформацією [2]. Отже, інформація та знання є основним ресурсом розвитку сучасної держави, той, хто керує цим ресурсом, той визначає напрям розвитку держави. Процес глобалізації супроводжується концентрацією засобів інформації в міжнародному масштабі, у зв'язку з цим виникає нагальна потреба в збереженні незалежності вітчизняних засобів інформації, оскільки незалежність в інформаційній сфері детермінує політичну незалежність держави.

В епоху бурхливого розвитку технологій найбільший вплив на суспільство мають засоби масової інформації та Інтернет, які в умілих руках стають своєрідною зброєю, «кермом народної думки», бо більшість людей не звикла критично осмислювати події, які відбуваються навколо. Інтернет як інформаційна система реально став однією з ознак енергетичного розвитку світового співтовариства, взаємодії між країнами і суспільствами, різними політичними силами. Однією з ключових особливостей постіндустріального етапу розвитку людства є фактична відсутність ідеологічного забарвлення суспільних процесів. Автор концепції постіндустріального суспільства американський соціолог Д. Белл сформував класичне визначення нового соціально-економічного та соціокультурного етапу в історії людства: «Якщо індустріальне суспільство засноване на машинній технології, то постіндус-

тріальне суспільство формується під впливом технології інтелектуальної. І якщо капітал і праця – головні структурні елементи індустріального соціуму, то постіндустріальне суспільство формується під впливом технології інтелектуальної» [3, с. 278].

Економічний підхід сталого розвитку соціальної держави полягає в оптимальному використанні обмежених ресурсів та застосуванні природо-, енерго- і матеріалозберігаючих технологій для створення потоку сукупного доходу, який би забезпечував принаймні збереження (не зменшення) сукупного капіталу (фізичного природного, або людського), з використанням якого цей сукупний дохід створюється. Водночас перехід до інформаційного суспільства приводить до зміни структури сукупного капіталу на користь людського, збільшуючи нематеріальні потоки фінансів, інформації та інтелектуальної власності. Уже тепер ці потоки перевищують обсяги переміщення матеріальних товарів усемеро. Розвиток нової, «невагомої» економіки стимулюється не лише дефіцитом природних ресурсів, а й наростанням обсягів інформації та знань, що набувають значення затребуваного товару [4].

Соціальні мережі нині перебувають на піку своєї популярності, і Україна у цьому не виняток. Соціальні мережі та пов'язані з ними комунікативні технології якісно змінюють форму і функціонування бізнес-організації, її структуру, систему управління, напрям інформаційних потоків і спосіб передачі інформації, створюють нову організаційну і корпоративну культуру підприємництва. За цих умов становить серйозну актуальність і науковий інтерес, соціологічний аналіз соціальних аспектів взаємозв'язку, бізнесу (підприємницької діяльності) і соціальних мереж як специфічних суспільних явищ, а також дослідження процесу формування та функціонування соціально-відповідального бізнесу під впливом останніх [5]. Концептуально під соціально відповідальною діяльністю бізнесу розуміються такі аспекти діяльності економічних суб'єктів, які будь-яким чином (прямим або непрямым) пов'язані із соціумом і людьми. При цьому важливе значення мають такі обставини: по-перше, визнання того, що сутність соціальної відповідальності полягає в задоволенні інтересів груп впливу; по-друге, умовою реалізації соціальної відповідальності бізнесу є економічно ефективна діяльність, відповідна інтересам самого бізнесу, суспільства і держави.

Досвід показує, що досить потужний соціальний потенціал неформальних зв'язків і відносин, що міститься в соціальних мережах, будучи повною мірою реалізованим щодо бізнес-організації, сприяє: 1) створенню її позитивного іміджу; 2) покращенню ділової репутації; 3) формуванню стабільного ділового середовища; 4) зростанню інвестиційної привабливості; 5) зниженню нефінансових ризиків; 6) зрос-

танню капіталізації компанії в довгостроковій перспективі. При цьому потрібно мати на увазі, що вплив ефективно діючих соціальних мереж не є автоматичним наслідком неефективності формальних інститутів.

В історії розвитку людського суспільства завжди стояло питання оптимальної форми політичної організації, яка відповідала б вимогам сучасності та рівню науково-технічного розвитку людства, де дедалі більшого значення набували комунікаційні інструменти відповідної історичної доби.

З цієї точки зору потрібно зазначити, що постіндустріальне суспільство означає появу нових осьових принципів: перехід від товаровиробничого до інформаційного суспільства, або суспільства знань, а в самих формах вироблених знань зрушення по колу абстракції від емпіризму, або методу проб і помилок, до теорії, узагальнення та обґрунтування теоретичного знання з метою управління потоком нововведень і формулювання політики. Інформаційна сфера перетворюється в системоутворюючий фактор життя людей, соціальних груп і держави. Рівень розвитку інформаційного суспільства детермінує рівень соціально-економічного розвитку держави, його безпеку і здатність держави успішно вирішувати поставлені перед суспільством проблеми, ефективно відповідати на сучасні загрози.

Література:

1. Технології розвитку і захисту національного інформаційного простору : наукова доповідь / Центр досліджень соціальних комунікацій НБУВ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1747:tekhnologiji-rozvitku-i-zakhistu-natsionalnogo-informatsijnogo-prostoru&catid=78&Itemid=412
2. Проценко Т. О. Позитиви і негативи інформаційного суспільства: погляд з позиції філософії / Т. О. Проценко, О. М. Селезньова // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2014. – № 10-2, т. 1. – С. 8–10. – (Сер. : Юриспруденція).
3. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество. Опыт социального прогнозирования / Д. Белл ; пер. с англ. – 2-е изд., испр. и доп. М. : Academia, 2004. – CLXX. – 788 с.
4. Сталій розвиток. / Світовий Центр Даних, ІПСА, НТУУ «КПІ» 2008–15 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://wcd.org.ua/uk/sustainable-development>
5. Благоев Ю. Е. Корпоративная социальная ответственность: эволюция концепции / Ю. Ф. Благоев ; Высшая школа менеджмента СПбУ. – СПб. : Изд-во «Высшая школа менеджмента», 2010. – 272 с.

КИЇВСЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПРАВОВИХ НАУК

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

**ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС: ВИТОКИ,
ЗДОБУТКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

18–19 грудня 2020 р.

Частина I

Видавничий дім
«Гельветика»
2020

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:
Голова організаційного комітету:

Кузнєцова Наталія Семенівна – доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України, віце-президент НАПрН України, керівник Київського регіонального центру НАПрН України.

Члени організаційного комітету:

Гриняк Андрій Богданович – доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України, керівник відділу проблем приватного права Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України;

Кот Олексій Олександрович – доктор юридичних наук, старший дослідник, член-кореспондент НАПрН України, провідний науковий співробітник відділу проблем приватного права Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України;

Кохановська Олена Валеонівна – доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України, академік-секретар відділення цивільно-правових наук НАПрН України, професор кафедри цивільного права Інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Носік Володимир Васильович – доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України, вчений секретар відділення екологічного господарського та аграрного права НАПрН України, завідувач кафедри земельного та аграрного права Інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Притика Юрій Дмитрович – доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, професор кафедри правосуддя Інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Хоменко Михайло Михайлович – кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного права Інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Цивільне право і процес: витоки, здобутки та перспективи розвитку:

Ц58 Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 18–19 грудня 2020 р. – Київ : Київський регіональний центр, 2020. – Ч. 1. – 176 с.

ISBN 978-966-992-339-4

У збірнику представлено стислий виклад доповідей і повідомлень, поданих на міжнародну науково-практичну конференцію «Цивільне право і процес: витоки, здобутки та перспективи розвитку», яка відбулась на базі Київського регіонального центру Національної академії правових наук України 18–19 грудня 2020 р.

УДК 347(063)

НАПРЯМ 2. ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ПРАВА ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ

Проблемні питання захисту права особи на житло
в аспекті судової практики

Князєв В. В. 52

Право на отримання якісної освіти. Значення вивчення курсу
«Правознавство» у закладах вищої освіти

Коновалов О. Л. 55

Зміст права на особисті папери

Носік Ю. В. 59

Булінг: цивільно-правовий аспект

Падучак О. І. 62

Проблеми сучасного розуміння права на життя

Роскрут К. В. 66

Інформаційна політика держави в системі реалізації немайнових прав осіб

Сердюк Н. А. 70

Право на індивідуальність: історія, виклики і перспективи

Софіюк Т. О. 75

Проблеми реалізації права на охорону здоров'я у призмі
медичної реформи в Україні

Уварова Н. В. 79

НАПРЯМ 3. ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Новітні стратегічні ініціативи Європейського Союзу в галузі
інтелектуальної власності (план дій щодо інтелектуальної власності
від 25.11.2020)

Бочарова Н. В. 83

Вплив глобалізації на розвиток інтелектуальної власності

Бригінець О. О. 87

Інформаційні технології в освіті: правове регулювання

Давидова Н. О. 89

Еволюція правового регулювання охорони та захисту авторського права
в соціальних мережах та он-лайн платформах в національному праві

Десятерик В. В. 93